

ATENEUM

KONSTPACKEN

60 konstkort och ett idéhäfte

Innehåll

Till användaren	2
Allmänna frågor	4
Verkens teman i konstpacken	5
Tips, idéer och uppgifter	6
Bild och ord	12
Bild, ord och beröring	15
Bild och musik	16
Bild, rörelse och ljud	17
Korten på Konstmuseet Ateneum	18
Korten och Ateneums webbsidor	20
Bildproduktion och kort	21
Diskuterande bildstudier	23

Till användaren

Detta är ett nytt slags kortpacke bestående av konstkort. Packen innehåller tryckta bilder av sextio av Konstmuseet Ateneums verk. I urvalet ingår både en del av Ateneums kändaste pärlor och ett stort antal mindre kända verk.

Oavsett om du är en vän av konst, en vuxen som tar ett barn till museet, lärare, eller om du har konst eller vårdarbete som yrke, konstkortet kan skänka dig stor glädje. I detta häfte finns många idéer och förslag på hur korten kan användas. Flera av tipsen har både ett längre och ett kortare direktiv, och de har utformats så att de fritt kan ändras och anpassas enligt användarens egna behov.

Det är lätt och roligt att använda konstkortet. De tar inte mycket plats och kräver inga långa förberedelser. Du kan komponera egna miniatyrutställningar med olika teman hemma eller på jobbet. Redan två bilder bredvid varandra är en liten helhet, ett sinsemellan kommunicerande bildpar.

Man kan njuta av bilderna ensam eller i sällskap. De kan användas vid mindre sammankomster för att skapa stämning, vid terapisessioner, i undervisningssyfte eller vid kreativitetsundervisning. I urvalet ingår många av den finländska konstens centrala verk som du kan se i original på Konstmuseet Ateneum. På museets webbsidor finns mera information samt bilder på dessa, men också på andra konstverk i samlingarna. Kortet kan användas som stöd vid ett museibesök: före, efter eller under besöket.

Personer för vilka det är svårt eller omöjligt att besöka museet för att se verken i original får genom korten en möjlighet till visuell upplevelse. Flera av tipsen kan med fördel prövas till exempel inom äldreården.

Korten kan användas på många sätt! Konstbilderna kan användas fördomsfritt och till och med lekfullt. Med hjälp av korten kan man åskådliggöra eller undervisa, men man kan lika väl söka sammanhang, leka bildkonstjury, arrangera en avspänd temakväll med sina vänner eller en avstressande paus kring korten på en temadag om välbefinnande på arbetsplatsen. Med två kortpackar kan man arrangera en ”rosettskrinning” med bilder. Ingen hindrar dig heller från att komplettera bildurvalet med egna kort!

Ser vi på samma bild? I ett bekant sällskap eller en grupp kan var och en själv berätta om en bild eller enligt eget omdöme också berätta om sig själv, om sina tankar och känslor med bilder, med hjälp av dem eller genom dem. Ibland kan en ny bild överraskande föra tanken till något i ens eget liv, något bekant eller betydelsefullt, nya idéer eller insikter. Det är alltid lika fascinerande hur olika tankar och tolkningar en och samma bild kan väcka hos olika personer. Ofta kunde man rentav fråga sig: ser vi faktiskt på samma bild?

Om tipsens ordningsföljd: I början av häftet har vi samlat allmänna frågor som kan inspirera till idéer och diskussion samt några av de teman som ingår i kortpackens konsturval. Av flera av tipsen finns det både ett alternativ som är lätt att genomföra (**LÄTT**) och ett längre alternativ (**NÄR DET FINNS TID**) när det finns tid med tanke på olika användargrupper. Flera av tipsen kan anpassas så att också mindre barn kan delta. Till slut presenteras ännu en metod som kunde kallas diskuterande bildstudier som alla grupper kan använda sig av.

Idéhäftet finns i pdf-format på Ateneums webbplats, publikarbete: www.ateneum.fi/publikarbete/?lang=sv.

Allmänna frågor

MOTIV, TEMA, BERÄTTELSE

1. Vad är det som pågår på bilden?
2. Vad lade du först märke till?
3. Vad ser du på bilden?
4. Vad händer på bilden?
5. Var utspelar sig bilden?
6. När utspelar sig bilden?
7. Finns det något tema i bilden?
8. Berättar bilden en historia? Hurudan?
9. Om bilden var den mittersta av tre i en serie, vad skulle den första och den sista bilden föreställa?
10. Hur skulle du beskriva detta verk med ett ord?
11. Vad kunde verkets titel vara?

HUR BILDEN ÄR GJORD, FORMATET

12. Hur är bilden gjord?
13. Finns det en rytm i bilden?
14. Hur har bilden avgränsats? Varför månntro?
15. Hurudan är kompositionen?
16. Vilka färger har använts och hur?
17. Hurudant är ljuset i bilden?
18. Beskriver bilden någon viss tid på dygnet, en årstid?

SINNEN

19. Kan du känna någon temperatur eller beröring i bilden?
20. Vilket slag av musik skulle passa ihop med bilden?
21. Hur skulle bilden röra sig om den rörde sig?
22. Hurudant ljud skulle man kunna höra från bilden?
23. Vilka lukter, dofter eller smaker kunde man kombinera med bilden?

KOPPLINGAR TILL DITT EGET LIV

24. På vilket sätt hänför sig bilden till ditt eget liv?
25. Finns det något bekant i bilden?
26. Tilltalar bilden dig?
27. Om den inte tilltalar dig, vad kan det bero på?

28. Vilka känslor väcker bilden?
29. Kan du hitta en bild som passar ihop med de kläder du just nu har på dig?
30. Finns det något överraskande i bilden?
31. Finns det något i bilden som du inte förstår?

STÄMNING, KÄNSLOTILLSTÅND

32. *Ensam, parvis eller i grupp.*

Sök sådant i bilderna som till exempel:

- lugnar
- inspirerar
- irriterar
- gläder
- sporrar
- gör dig ledsen
- (hitta på mera)

Fundera sedan på vilka faktorer i bilden som gör att det känns så.

Verkens teman i konstpacken

- vänskap
- barndom
- kärlek
- gemenskap
- livsval och vändpunkter
- bild av en människa
- porträtt av konstnären eller annan person
- sinnevärld / sinnets värld
- skönhet
- död
- finskt landskap
- ensam – tillsammans
- årstider

Tips, idéer och uppgifter

33. En stunds njutning.

LÄTT Välj en bild du tycker ser glad eller lycklig ut. Njut av den en stund.

34. Min favoritbild.

LÄTT *I grupp (också i museet).* Välj ut din favoritbild och presentera den för andra.

35. Ge bilden en titel.

LÄTT Välj ett intressant bildkort men se inte ännu efter på baksidan vad den heter. Studera bilden i lugn och ro och ge den ett namn du tycker skulle passa. (Om bilden är bekant, hitta ändå på ett nytt namn). Gör man det i grupp kan man följa upp det så att alla i tur och ordning presenterar ett kort och det namn de ger. Först därefter ser man efter vilken titel konstnärerna har gett sina verk. Gör sedan en ny runda: nu diskuteras huruvida deltagarnas tankar kring bilderna förändrades.

36. Sök något nytt.

LÄTT Välj en bild. Studera den i lugn och ro – tills du hittar något alldeles nytt i den.

37. Vad berättar bilden?

LÄTT Den ena håller bilderna som en solfjäder så att du inte kan se bildsidan. Välj ett kort, men titta inte på uppgifterna om verket. Vad berättar bilden för dig just nu? Har den ett budskap till dig? Hur tar du emot det?

38. Present till en vän.

LÄTT Leta fram en bild som du skulle vilja ge i present till en vän eller kär person som du saknar. Skicka bilden av verket till personen som bildmeddelande och ring sedan upp personen.

Grupptillämpning: Du kan ge en bild ”i present” till en annan medlem av gruppen.

39. Bilder som resor.

LÄTT *Ensam, parvis eller i mindre grupper.* Studera bilderna på korten. Föreställ dig en resa – verklig eller symbolisk. Välj sedan ut några kort med vilka du kan presentera resan. Presentera resan också för de andra med hjälp av bilderna.

40. Bildpar: som ler och långhalm eller som natt och dag.

LÄTT Ofta kan redan två bilder bredvid varandra leda till en intressant berättelse.

Leta efter par bland bilderna:

Leta fram verk som passar bra ihop till exempel på grund av deras motiv, komposition, färg eller andra egenskaper. Vad är det som gör att de passar bra ihop? Vad bygger dialogen mellan bilderna upp?

Sök fram två bilder som är så olika varandra som möjligt eller inbördes motstridiga. Vilka egenskaper är det som är motstridiga?

41. Presentation med hjälp av konstkort I.

LÄTT *I grupp.* I början av ett sammanträde eller en tillställning. Många konstkort har lagts ut på bordet och var och en får välja ett som just då känns intressant. Alla studerar sitt eget kort en stund i lugn och ro. Sedan följer en kort presentationsrunda med hjälp av bilderna: deltagarna talar i tur och ordning om vad de heter och vad det finns i bilden som fick dem att välja just det kortet.

Parpresentation i mindre grupper: Först diskuteras bilderna parvis, uppföljningen görs så att varje deltagare presenterar sitt par och parets bildval.

Uppföljning om gruppen är stor: Bildvalen kan diskuteras parvis varefter ett eller två frivilliga par berättar om varandras val för de övriga.

42. Presentation med hjälp av konstkort II.

NÄR DET FINNS TID *I en mindre grupp.* Var och en väljer en konstbild som just då känns intressant (och visar den inte för de andra). Deltagarna funderar en stund över vad det är som gör bilden intressant. Sedan samlar ledaren in korten, blandar dem och breder ut dem på ett bord eller på golvet framför deltagarna med bildsidan uppåt. Var och en väljer ett kort, men inte sitt eget. Presentationsrundan görs så att var och en presenterar sig med sitt namn och berättar vad som i detta nya kort är intressant. Sedan presenterar sig den som ursprungligen valde kortet och berättar vad det var i bilden som kändes intressant. Denna person fortsätter med att presentera sitt nya kort osv. Rundan fortsätter tills alla kort har presenterats.

43. Uppvärmning inför ett gruppmöte: Bildens sammanhang ...

LÄTT *I grupp.* Var och en får ett kort (man får inte ännu se efter vad verket heter på baksidan). Deltagarna får i uppgift att hitta något samband mellan bilden och det tema gruppen ska arbeta med, till exempel:

sitt eget liv

sina egna önskemål och förhoppningar

dagens Finland eller den egna hemtrakten

Uppföljning genom diskussion.

44. Hemvårdens kortpacke.

LÄTT Exempel från hemvården: Hemvårdaren som arbetar med äldre har med sig en packe konstkort vid hembesöken. Under det inledande samtalet med äldre breder vårdaren ut korten på ett bord och äldre får välja ut ett som just den dagen känns bra. De diskuterar en stund kring kortet och utbyter tankar utgående från det. Bilden kan också inspirera till nya tankar och vara uppiggande. Kunden kan behålla kortet fram till nästa besök och får då välja ett nytt kort.

45. Konstjury.

NÄR DET FINNS TID *I grupp.* Det krävs tre frivilliga som var och en får ett konstkort. De presenterar kortet för den övriga publiken i tur och ordning och försöker övertyga publiken om att det är intressant. Alla medel är tillåtna – låt fantasin flöda! Publiken får ge poäng från ett till tre (eller om publiken är stor har var och en endast en röst). Till slut räknar man vilket kort som har vunnit.

Uppföljning: Sällskapet diskuterar ännu vinnarkortet och varför väljarna fastnade för det.

Tips: Konstjuryn kan också få så kallade ”svårare” bilder, till exempel icke-föreställande eller abstrakta bilder, eller ett utmanande samtidskonstverk.

Variation på temat: Någon (t.ex. ledaren) presenterar ett urval bilder. Bilderna studeras i lugn och ro och var och en kan ge ett muntligt utlåtande med ett enda ord. Ordet kan också skrivas på en post-it-lapp och sättas bredvid bildkortet (det är skäl att välja så olika adjektiv som möjligt; inte endast vacker / ful eller motsv., utan mera utmanande såsom frän, öppen osv.). I denna version samlas inga poäng.

46. Dagens eller veckans bild.

LÄTT Bläddra igenom kortpacken och välj ett kort som känns bra just nu. Lägg kortet på ditt nattduksbord, arbetsbord, på ett fönsterbräde eller t.ex. i badrummet, någonstans där du ser det under dagens lopp. Du kan skaffa en liten ställning så att kortet hålls upprätt. Kanske kan du konstruera en ställning med hjälp av en klädnyppa? Byt varje morgon eller en gång i veckan till en ny bild.

47. Växlande miniatyrutställning.

LÄTT Använd korten kreativt: häng eller ställ fram dem i en liten utställning i dina egna utrymmen. Hitta modigt på en komposition, platser och bildurval, kom bland annat ihåg fönsterbräden, bord, tomma väggytor. Genom att placera en bild bredvid ett från tidigare bekant konstverk kan du åstadkomma en spännande dialog. Om bilderna av konstverken bildar en enhetlig eller berättande helhet kan du ge utställningen ett namn.

48. En egen pop-up-utställning.

LÄTT *Ensam, parvis eller i mindre grupper.* Välj ut tre av de valbara korten och bygg upp en tematisk helhet. Placera sedan korten på önskat sätt så att de bildar en liten utställning.

Uppföljning: Som avslutning hålls utställningarnas vernissage: varje deltagare presenterar sin utställning för de andra och diskuterar.

Variation på temat: Parvis. De som bildar par får inte samtala med varandra men nog kommunicera på annat sätt: med gester, miner, ljud. Uppgiften går ut på att producera en enhetlig tematisk utställning bestående av tre bilder. Till slut presenteras utställningen för de andra paren – först i det skedet är det tillåtet att prata. Deltagarna diskuterar om de lärde sig något av processen.

49. Från en bild till en annan, åsnebryggor.

LÄTT *Ensam eller i grupp. Med hjälp av bildkorten eller i museet.* Välj bildkort eller konstverk som finns utställda i museet och studera dem. Sök samband: vilka faktorer förenar bilderna? Former, färger, motiv eller titel? Bildar konstverken par?

50. Stort domino.

LÄTT *Parvis eller i grupp.* Korten delas ut jämnt mellan deltagarna. Alla får studera sina kort en stund. Därefter bygger deltagarna upp ett stort "domino" av korten på ett bord eller på golvet så, att var och en i sin tur får placera ut ett kort intill föregående och motivera hur korten hänger ihop, vilket deras inbördes förhållande är. Den förenande (eller motsatta) faktorn kan vara till exempel färg, motiv, form, stämning. Uppgiften passar speciellt bra som avslutning på ett möte.

Uppföljning: Som avslutning kan man tillsammans se på bildstigen eller -trädet.

Variation på temat: Spelet kan genomföras också så att var och en endast har ett kort. Deltagarna lägger i tur och ordning ned sitt kort intill ett annat på bordet och berättar samtidigt i vilket förhållande korten står till varandra (samma anda, motsatt känslotillstånd, uttrycksfullhet, samma karaktär osv.).

51. Det sköna i det fula.

LÄTT Leta fram en bild av ett verk som du tycker är ful eller osympatisk. Om du hittar en sådan, studera den en stund och försök ändå hitta något vackert eller tilltalande i den.

52. Tråkig bild – debatt.

NÄR DET FINNS TID *Parvis eller i grupp.* Människor har väldigt olika uppfattning om bilder. Våga dig också på något mera främmande, icke föreställande eller ”fult”. Gruppen indelas i par. Var och en väljer en bild från bordet som han eller hon tycker är speciellt trist, märklig, motbjudande, ful eller ointressant. I paret presenterar parterna sin bild för varandra och berättar varför de anser bilden vara ointressant, motbjudande eller ful. Paret lyssnar utan att avbryta eller själv ta ställning. Sedan byter paret bilder sinsemellan och nu är uppdraget att hitta något positivt eller intressant i den andras bild.

I uppföljningen diskuterar paret först sinsemellan och därefter med hela gruppen. Förändrades den egna inställningen, fanns det andra aspekter?

53. Spel: Snabbaste historieberättaren.

NÄR DET FINNS TID *I grupp, rekommendation 3–6 deltagare.* Korten delas jämnt mellan deltagarna förutom fyra kort som läggs med bildsidan uppåt på bordet. Var och en får byta ut ett av sina kort per gång mot ett på bordet i egen takt. Vid byte lägger man först ner sitt eget kort och tar därefter byteskortet. Målet är att varje deltagare ska samla på sig så många serier om fyra kort som möjligt åt sig själv. Den som först har samlat flest bildberättelser har vunnit. Spelet avslutas med att deltagarna presenterar sina bildberättelser för varandra.

En enklare version: Var och en samlar endast en serie på fyra bilder.

54. Vändpunkter i bildform.

NÄR DET FINNS TID *Ensam eller i grupp.* Tänk på vändpunkter i ditt liv (viktiga händelser eller avgöranden). Välj bland korten sådana som passar för att beskriva stämningen eller händelsen. Gör en kronologi av korten. Avsluta kronologin med ett kort

som kunde vara en dröm som redan förverkligats. Fundera över vilken av händelserna eller prestationerna som du kan vara speciellt stolt över och hur du kunde bära den med dig till nästa utmaning.

Variation på temat: I slutet av kronologin kan du lägga ett par kort som berättar om dina drömmar som ännu inte gått i uppfyllelse men som du skulle vilja nå.

55. Problem och dess lösning.

NÄR DET FINNS TID *I en mindre grupp vars mål är att behandla något aktuellt som är gemensamt för gruppen. Gruppen väljer tillsammans två kort: ett som representerar det aktuella problemet / ärendet och ett annat som representerar problemets positiva lösning eller slutresultat. Föreställ er med bildernas hjälp hur ni skulle kunna nå önskat resultat. Vad är det som är bättre i den senare bilden? Vilka konkreta steg måste tas för att målet ska nås?*

Bild och ord

56. Skrivuppgift: uppvärmning, råskrift.

LÄTT *Ensam eller i en mindre grupp. Välj en bild per person eller en gemensam för hela gruppen och skriv om den. Skriv om bilden utan att censurera vad du vill säga: fantasier, en historia, dikt, dialog. Tid till exempel fem minuter.*

Uppföljningstips: efter utförd skrivuppgift ska var och en strecka under den punkt de anser vara viktigast för dem, och den tas upp till gemensam diskussion.

57. Sagoberättande.

LÄTT *I grupp (eller parvis). Först betraktar alla samma verk eller samma bild av ett verk en stund. Sedan börjar berättandet: Deltagarna får turvis (helst i fri ordning) lägga till en mening till berättelsen som den person som fungerar som skrivare tecknar ner på ett papper eller på dator. När berättelsen enligt*

alla deltagare är färdig läses den upp och deltagarna får göra korrigeringar i sin egen text om de tycker skrivaren uppfattat meningen fel. Som avslutning diskuteras om deltagarna nu ser på verket med andra ögon.

Variation på temat: Sagoberättandet kan också göras så att alla betraktar bilden i lugn och ro och skriver sedan ner en liten dikt eller ett tänkespråk. Därefter berättar gruppen en saga enligt direktiven ovan. När den gemensamma sagan har lästs högt läser var och en upp sin egen dikt eller sitt tänkespråk. Avsluta med diskussion.

Sagoberättandet kan också göras med endast en person per gång. Utgående från en bild kan man också skriva en dikt eller inspireras till ett tänkespråk.

58. En gemensam lång berättelse (variation på sagoberättandet).

NÄR DET FINNS TID *I en mindre grupp.* Varje deltagare får ca fem kort och får en stund på sig att studera korten. En deltagare börjar med att lägga ett kort på bordet / golvet och inleder berättelsen. Den som i sina kort hittar en fortsättning på berättelsen lägger ut kortet bredvid det föregående och fortsätter berättelsen med en eller två meningar. Någon fungerar som skrivare och tecknar ner den gemensamma berättelsen på papper eller dator. Slutligen läses berättelsen upp medan man följer med på korten. Om berättelsen blir speciellt bra kan man skriva ut den, förstora texten så att den blir lättläst och lägga den tillsammans med korten så att också andra får ta del av den.

59. Från bilder till berättelse I.

NÄR DET FINNS TID *Ensam, parvis eller i grupp.* Välj (eller dela ut till alla) två eller tre konstkort. Fundera över hur de kunde hänga ihop. Skapa en berättelse med en handling. Använd alla kort. Du kan endera berätta historien muntligt eller skriva ner den på papper.

Uppföljning: Lägg först ned korten i den ordning de har i din berättelse och låt andra se på bilderna i lugn och ro en stund. Berätta först sedan din historia.

60. Från bild till berättelse II.

NÄR DET FINNS TID *I en mindre grupp.* Varje deltagare väljer en bild. Lägg korten på ett bord, på golvet eller ett fönsterbräde i rad i den ordning deltagarna sitter eller bestäm tillsammans vilken ordning bilderna ska ha. Börja sagoberättandet / historieberättandet genom att följa bildernas ordning och berätta en historia med en intrig så att var och en får delta. Någon fungerar som skrivare och skriver ner berättelsen på ett papper, en mening i taget.

Uppföljning: Till slut läser någon den gemensamma berättelsen högt för gruppen.

61. Surrealistisk dikt.

LÄTT *I grupp.* Gruppen väljer en gemensam bild. Bilden kan studeras också via en videoprojektor från webbplatsen samlingar.fng.fi. Först betraktas bilden en stund i lugn och ro. Sedan skriver var och en ner lösryckta ord eller början på tankar, så mycket som möjligt som hänför sig till bilden och de föreställningar den ger upphov till. Därefter streckar deltagarna under de ett eller två viktigaste orden och läser upp dem högt, var och en i sin tur.

Uppföljning genom diskussion: Bildar orden en modern dikt? Börjar bilden leva på ett annat sätt när deltagarna nu ser på den?

62. Skriv om bilden.

NÄR DET FINNS TID *Ensam eller i grupp.* Studera en bild i lugn och ro. Sedan kan du välja om du är en reporter, reklamplanerare eller poet, om du skriver ett politiskt tal, en minnesskrift eller en sångtext, ett kärleksbrev eller exempelvis en dagbokstext. Tänk dig in i den roll du valt och skriv en text om bilden. Var modig med vilken stil och vilka ord du väljer.

Uppföljning: Någon frivillig läser upp sin egen text (eller alla sina egna).

63. Dikt och bild.

NÄR DET FINNS TID *I grupp.* Här behövs kopior av dikter, så olika som möjligt, inte alltför långa. Var och en får en dikt och letar

på bordet efter ett bildkort som passar ihop med dikten samt två andra bilder. Var och en lägger ner de tre korten på bordet i slumpmässig ordning och läser sedan i tur och ordning upp sin dikt. De andra försöker lista ut till vilken av de tre bilderna dikten skrivits och till slut berättar läsaren själv vilken bild han eller hon först valde.

Tips: Dikt och bild, dikt och musik, dikt och dofter kan också kombineras. Rytmen i en dikt och dess ordval kan inspirera någon alldeles speciellt, och man behöver faktiskt inte vara någon talare för att läsa dikter högt!

64. Skicka ett postkort. Fantasiövning.

LÄTT Välj ett av korten och föreställ dig att det är ett postkort. Till vem skulle du kunna skicka det och vad skulle där stå?

65. Bilden skriver brev.

NÄR DET FINNS TID *Ensam, parvis eller i grupp.* Välj ett kort där det finns en människa. Personen på bilden vill säga något till dig: tankar, ord, en hel dikt eller ett brev. Vad skriver personen? Fundera en stund och skriv i lugn och ro i jag-form. När du är färdig kan du byta text och bild med ditt par.

Uppföljning genom diskussion.

Bild, ord och beröring

66. Bildmassage / teckning på ryggen.

NÄR DET FINNS TID *Parvis eller i grupp.* Den ena i paret är blindbock, den andra seende. Den seende får en konstbild, studerar den en stund och placerar den sedan väl inom synhåll, till exempel i blindbockens famn. Den seende tar sedan blindbockens händer i sina och börjar ge lätt, behaglig massage och förklarar samtidigt bildinnehållet: vad finns där, vad sker, vilka färger har bilden, vilka sinnesintryck kunde man förknippa med den. När massagen och beskrivningen slutförts får blindbocken öppna sina ögon och se bilden.

Variation på temat: Den seende tecknar bilden på blindbockens rygg eller handflata.

Uppföljning: Diskutera bilden en stund, vilka sinnebilder väckte förklaringen / beröringen och berätta om din egen upplevelse. Byt sedan roller med en ny bild.

67. Ljuva händer.

LÄTT *Parvis eller i grupp.* Välj bland de verk som finns utställda eller bland korten en bild där man kan se en människas händer. Vad berättar bilden om händerna och om personen? Vad allt kan man göra med sina händer? Diskussion. Till slut kan man ge den som sitter närmast lätt handmassage som kan avslutas med en väldoftande handkräm.

Bild och musik

68. Bilden sjunger.

LÄTT Sök fram ett sådant konstkort (eller konstverk om du är i museet) som skulle kunna sjunga för dig. Vad hör du för musik? Börja gnola melodin.

69. Uppvärmning: Musik och bild.

NÄR DET FINNS TID *Ensam eller i mindre grupp.* I utrymmet spelas någon musik. Bildkort är utbredda på bordet. Var och en väljer en bild som så bra som möjligt passar till musiken. (Och kanske ett annat som passar så illa som möjligt?) Leken kan fortsätta till takten av en annan sorts musik. Man kan också använda meditativ musik eller inspelningar av ljud i naturen.

Uppföljningen kan göras så att deltagarna står i ring och berättar på vilket sätt bilden hängde ihop med musiken.

Variation på temat: här behövs färg (t.ex. täckfärg på flaska), stora penslar och stora papper: Lyssna till musiken och måla fritt sådant den valda bilden och musiken får dig att tänka på.

Bild, rörelse och ljud

70. Bilden lever.

LÄTT *I grupp.* En av gruppmedlemmarna har en bild av ett konstverk som de andra inte kan se. Personen beskriver vad han eller hon ser, vad som händer i bilden, och de andra försöker leva sig in i den och göra bilden levande, rörlig och kanske också ljudande i enlighet med beskrivningen. Avslutningsvis visas bilden åt alla.

Variation på temat om gruppen är modigare: Den som (eller de som tillsammans) beskriver en bild använder inte ord utan beskriver med ljud, gester och rörelser! Slutligen visas bilden åt gruppen.

Eller: En person har en bild i handen och beskriver den med ord. De övriga gör skisser enligt det intryck de får.

Eller: En person har en bild i handen, beskriver den, och de andra skriver ner vilka sinnebilder, dofter, ljud eller känslor beskrivningen väcker.

Uppföljning: Diskutera upplevelsen.

71. En levande seriebild / pantomim, en bild får liv.

NÄR DET FINNS TID *I mindre grupper.* Varje grupp får en gemensam konstbild. Av bilden gör de en serie, en rörelse, genom att gruppdeltagarna använder sitt kroppsspråk. Vad har hänt före bilden, vad händer i bilden och efter bilden? Varje grupp får tid på sig att göra sin pantomim som de sedan framför för de andra.

Uppföljning genom diskussion.

72. En bild blir ljud.

NÄR DET FINNS TID *I mindre grupper.* Varje grupp har tre bilder. Gruppen väljer en av bilderna och gör en ljudvärld av den. Gruppdeltagarna bildar ljud med sina händer, med föremål och med sig själva: till exempel mummel, prassel, gnolande. Utnyttja modigt era kroppar och det omgivande rummet! Gruppen kan öva in sin ljudvärld så att de andra inte hör. Därefter får de andra lyssna till ljudvärlden med slutna ögon.

Uppföljning genom diskussion. De övriga grupperna gissar vilket kort den uppträdande gruppen utgått ifrån. Upprepas en grupp per gång.

Korten på Konstmuseet Ateneum

En del av kortpackens konstverk ingår i Konstmuseet Ateneums samlingsutställning. På museets webbsidor finns uppgifter om vilka verk som för tillfället är utställda. Av de tidigare nämnda tipsen och idéerna kan en del genomföras också i museets utrymmen! I museet kan man röra sig med en egen mindre grupp med konstkorten och göra anteckningar. Skrivunderlag finns att låna i museets garderob. I museet kan man låna bärbara stolar eller sitta på golvet i närheten av verken dock så, att man inte lutar sig mot någon vägg, inte heller mot piedestaler eller stativ som ett verk står på. Kom ihåg att avståndet till konstverken av säkerhetsskäl ska vara minst en meter.

73. Detektiv: vilken bild hittar ni?

LÄTT Du kan göra ett annorlunda museibesök genom att försöka hitta de verk som finns på korten och stanna vid dem. Ateneums samlingsutställning lever hela tiden på grund av att utlåningsverksamheten till andra museer är livlig. Tag med dig kortpacken eller en del av den till museet och se vilka verk du kan hitta. När du hittar ett verk kanske du blir förvånad: det kan vara större eller mindre än du väntade dig, ramen kan vara speciellt vacker eller målningen kan hänga intill ett annat verk som väcker associationer.

74. Ett bongat bekant verk.

LÄTT *I grupp.* Ta på förhand reda på (genom Ateneums webbsidor eller ett besök på museet) vilka av verken i kortpacken som för tillfället finns utställda i samlingsutställningen. Studera de utställda verken redan på förhand i gruppen och tag med er korten till museet. Var och en får ett kort och gruppen beger

sig på upptäcktsfärd i museet. Kom överens med deltagarna om att när någon stöter på samma verk som finns på kortet meddelar personen om saken och verket diskuteras tillsammans i gruppen: Vad händer i verket, vad ger det för tankar, är verket tilltalande, intressant, vad är det som är speciellt med verket, är något överraskande osv.

Variation på temat: Gör som ovan föreslås och bygg en ”bro” från föregående till den deltagares ”eget” verk som hittas härnäst och fundera tillsammans över vilka faktorer i de båda bilderna som kunde bilda en tankebro.

Uppföljning, möjligen i gruppens egna utrymmen: Diskutera museibesöket och också varje deltagares ”egen” bilds betydelse en gång till.

75. ”Rosettskrinting” i museet.

LÄTT *I grupp. I museet eller på en egen tillställning.* Två kortpackar behövs. Var och en får ett kort. Under leken ska varje deltagare hitta sitt par. Varje par kan få en egen uppgift.

Variation på temat: Deltagarna får inte se sin egen bild utan den tejpas fast på vars och ens rygg. Uppgiften är att hitta sitt par genom att modigt gestikulera och ljuda, men utan begripliga ord.

76. Den ena är blindbock.

NÄR DET FINNS TID *Parvis eller i grupp. Med konstkort eller i museet.* Den ena deltagaren är seende och den andra – eller hela resten av gruppen – är blindbock. Blindbocken sluter ögonen (eller ser hela tiden intensivt endast ner på sina egna tår). Den seende leder tryggt den blinda till ett verk som han eller hon valt ut i utställningsrummet. Personen beskriver verket för den blinda så livligt och noggrant som möjligt: färger, former och format, motiv och innehåll, stämning och placering i rummet. Den blinda ber inte efter flera detaljer utan lyssnar tyst och när beskrivningen är färdig får den blinda se verket.

Uppföljning: Alla samlas för att diskutera. Hur var det att ha rollen som mottagare? I hur hög grad motsvarade den blindas intryck det aktuella verket? Vad var helt annorlunda? Vad är det mest intressanta i beskrivningen, var något kanske vilseledande?

Vad hängde samman med den beskrivande personens egen uppfattning och vad kunde direkt härledas från verket?

77. Stig in i bilden.

NÄR DET FINNS TID *Ensam (eller parvis), i museet eller med hjälp av korten.* Välj ett intressant eller tilltalande konstverk eller konstkort. Om det är möjligt, se inte ännu efter vad verket heter. Föreställ dig att du kan gå in i bilden, bli en del av den. Var är du? Beskriv platsen och hur den känns (temperatur och andra omständigheter). Är du ensam eller finns där andra? Är du en av verkets personer eller en utomstående iakttagare? Vad händer i bilden? Hur känns det att vara där? Vad gör du? Vad kunde bilden heta? Du kan anteckna verkets namn och dina känslor.

Uppföljning A: Visa bilden för ditt par och berätta hur det är i bilden.

Uppföljning B: Byt bild med ditt par och låt honom eller henne först berätta sin uppfattning om din bild. Berätta sedan din egen.

Korten och Ateneums webbsidor (www.ateneum.fi)

78. Lyssna på en berättelse om verket på ett kort.

LÄTT *Ensam eller i grupp. En dator och nätförbindelse behövs.* Det finns ljudguider för Konstmuseet Ateneums samlingsutställning och också på webbsidorna är flera tiotal verk försedda med ljudguide. På sidorna finns det ljudguider på svenska, finska, engelska, ryska och lättförstådd finska. Det finns också presentationer gjorda på teckenspråk och som deskriptiva beskrivningar. Av en del verk har olika sakkunniga gjort tematiska guidningar ur olika synvinklar. Ljudguidernas verk finns på webbplatsen och öppnas då man klickar på verkets namn under bilden. Flera av ljudguidens verk ingår också i kortpacken.

Uppföljning: Studera först en bild som ingår i ljudguiden (låt kortet cirkulera eller se på den elektroniska bilden på skärmen eller via en videoprojektor) och diskutera vad som pågår i bilden, vilka detaljer man ser, hur ni uppfattar stämningen eller motivet. Lyssna sedan på ljudguiden och diskutera om ni då hittar något nytt i bilden.

79. Tilläggsuppgifter om kortens verk.

LÄTT *Förutsätter tillgång till dator och nätanslutning.* Samtliga verk som finns i kortpacken ingår i Konstmuseet Ateneums samlingar. Om du blev speciellt intresserad av något verk hittar du närmare uppgifter om bilden genom en sökning på museets webbsidor på adressen samlingar.fng.fi. Sökningar kan göras med verkets titel eller konstnärens namn. Också på sidorna Google Art Project finns Ateneums verk för närmare granskning.

Skapa bilder och kort

80. Självpporträtt

LÄTT *Ensam eller i grupp.* Material för att göra bilder behövs. Studera ett självporträtt av en konstnär, endera som konstkort, på utställningen eller på Ateneums webbsidor (du kan göra en motifsökning med självporträtt på samlingar.fng.fi). Sätt dig in i konstnärens situation. Fundera på ditt självporträtt: ett hurudant självporträtt skulle du göra av dig själv just nu? Vad skulle det finnas omkring dig, hur skulle du vara klädd, hur skulle du beskriva dig? Vilka gester skulle du använda eller visa upp? Använd fantasin och förverkliga en dröm!

81. Variation på temat, gör ett porträtt tillsammans: assisterat självporträtt.

NÄR DET FINNS TID *Parvis eller i mindre grupper.* Material för att göra bilder behövs. Studera tillsammans med ditt par självporträtt gjorda av konstnärer, exempelvis två olika

konstnärers verk (t.ex. Helene Schjerfbeck, Ellen Thesleff, Alpo Jaakola, Pekka Halonen). Diskutera kring bilderna och fundera varför konstnären har velat framställa sig just på det sättet. Vad berättar porträttet om den person som presenteras? Diskutera sedan hur det porträtt skulle se ut som ditt par skulle vilja göra. Uppmuntra ditt par till att använda penna och papper och göra sina drömmars självporträtt. Kan ditt par inte teckna själv, assistera honom eller henne och gör tillsammans en drömbild. Märk: vad som är viktigare än teckningsförmågan i denna uppgift är diskussionen och växelverkan kring drömmar och önskningar.

82. Från bild till berättelse och bild.

NÄR DET FINNS TID *I grupp. Material för att göra bilder behövs.* Välj en bild. Utveckla en berättelse endera för dig själv eller genom att skriva ner den på papper. Berätta eller läs sedan din historia högt för de andra i gruppen som ännu inte sett din bild. Var och en försöker sedan göra en bild utgående från din berättelse.

Uppföljning genom diskussion och jämförelse mellan de teckningar gruppmedlemmarna gjort och den ursprungliga bilden.

Diskuterande bildstudier

NÄR DET FINNS TID *I mindre grupp, i museet, i utställningsutrymmet eller i egna utrymmen med kort eller andra kopior av konstverk. Målet är att uppmuntra alla till att jämbördigt diskutera en bild, att göra upptäckter och se / studera närmare.*

Denna diskussionsmetod har utformats för att utveckla hur man ser på bilder, kritiskt tänkande och samspelsförmåga. Lyckas man tillämpa metoden bra kan man öka gruppmedlemmarnas deltagande och intresse för bilder.

Uppvärmning: Diskussionsledaren / guiden frågar om det är ok för gruppen att de tillsammans ser på bilder och diskuterar dem. Gruppen är i ett lugnt utrymme så att alla har en möjlighet att se på bilden eller konstverket. Ledaren delar inte med sig av sin egen kunskap, man söker inte efter någon enda riktig tolkning av bilderna, utan alla kommentarer, tolkningar och tankar kommer från deltagarna. Ledaren är genuint intresserad av vad gruppmedlemmarna tycker och koncentrerar sig på att förstå vad de menar med sina svar.

Inledning: Studera bilden under tystnad i cirka en minut.

Ledarens frågor:

1. Vad är det som händer i bilden? *(Denna fråga ställs endast en gång och inleder diskussionen.)*
2. Vad ser du i bilden som får dig att säga så? *Formuleringen måste varieras beroende på situation och svar.*
3. Vad annat kan vi hitta?

Varje gång någon svarar ska ledaren peka på det ställe i bilden som svaret gäller, koncentrerar sig på att förstå vad svararen säger och upprepa med egna ord för hela gruppen så att tanken förblir riktig. Om någon säger att bilden är sorglig kan ledaren ställa tillägsfrågan 2 till svararen (naturligt formulerad så den passar in i sammanhanget). Också det svaret kommenterar ledaren med egna ord. Sen ställer ledaren fråga nummer 3

till hela gruppen. Frågorna 2 och 3 varierar under samtalets gång. Avsikten är att hela gruppen engageras, det vill säga att man inte söker en enda ”riktig” tolkning utan ledaren förblir neutral och samlar ihop de olika svaren och försöker få gruppdeltagarna att hitta ännu flera faktorer i bilden.

De som svarar ska motivera sina påståenden och tolkningar med vad de ser i bilden. Om någon ber ledaren ge uppgifter om konstverket kan ledaren först fråga om någon i gruppen kan besvara frågan, eller inspirera gruppen till att tänka efter hur man kunde få svar på frågan. Ledaren kan berätta vad hon eller han vet och varifrån uppgifterna kommer. Det centrala är att märka att människor kan ha väldigt olika och varandra motstridiga uppfattningar om bilder och att de också kan ändra åsikt under samtalets gång. Diskussionen kan lämnas öppen, sammandrag och slutliga tolkningar undviks. Till slut tackar man deltagarna för diskussionen.

Direktiven är en förkortad tolkning av VTS-metoden (Visual Thinking Strategies, www.vtshome.org) som utvecklats för undervisning i de visuella konsterna och museipedagogik.

Texter: Satu Itkonen

Redaktion: Satu Itkonen och Anu Utriainen

Grafisk design: Osmo Leppälä och Maria Appelberg, Station MIR

Översättning: Barbara Cederqvist

Konstmuseet Ateneum / Finlands Nationalgalleri 2017

Alla rättigheter förbehålls.

Konstbilder: Finlands Nationalgalleri, ©Kuvasto 2017

Beställningar: Konstmuseet Ateneums webbutik www.museoshop.fi

ATENEUM